

Dagplejen og udsatte børn - en kortlægning

*Bente Jensen, lektor, ph.d
Institut for Læring*

Introduktion

Ifølge Serviceloven (2001), dens udvidelse med Loven om Pædagogiske Læreplaner (2004) og sidste revideringer med Dagtilbudsloven (2007) er opgaven for alle dagtilbud, dvs. også dagplejen i Danmark at fremme alle børns trivsel, udvikling og læring samt modarbejde negativ social arv. Der skal således ifølge Lovgivningen lægges særligt vægt på at fremme udsatte børns livschancer ved at satse mere målrettet og systematisk på – foruden omsorg og trivsel – at fremme børns læring og kompetenceudvikling, så deres muligheder fremmes her og nu og på længere sigt – ikke mindst i skolen, og videre gennem uddannelsessystemet. Læring, ledelse og organisationsudvikling i dagtilbud antages at være en vej frem mod forandringer og nye veje i arbejdet med læring, så det kommer udsatte børn til gode må findes i dagtilbuddene selv. I dette projekt søges efter muligheder i dagplejens egne medarbejderkredse.

Forskningen på dette område er hidtil underprioriteret og denne kvantitative og kvalitative undersøgelse afdækker dagplejeres opfattelser og beretninger om det konkrete arbejde samt muligheder og barrierer i forbindelse med at gøre en positiv forskel for udsatte børn. Der kastes lys over spørgsmålene, hvorvidt danske dagplejere kan være med til at bryde den negative sociale arv ved at give særlig støtte til udsatte børn. Det vil sige om dagplejen fremmer børns kompetencer i bredeste forstand, følelsesmæssigt, socialt og intellektuelt. For at belyse denne problemstilling er fokuseret på følgende forskningsspørgsmål: 1) Dagplejeres og dagplejepædagogers opfattelse af opgaven med at arbejde med socialt udsatte børn, hvordan manifesterer problemstillingen om udsathed sig i hverdagslivet i dagplejen, og hvilke signaler identificerer dagplejere og dagplejepædagoger hos socialt udsatte børn? 2) Dagplejeres og dagplejepædagogers vurderinger af effekt af de pædagogiske indsatser, som de sætter ind med over for udsatte børn – her og nu og fremefter? Og endelig 3) Dagplejeres og dagplejepædagogers vurderinger af vilkår for arbejdet med udsatte børn, dvs. de givne arbejdsvilkår og rammebetingelser i forhold til det at gennemføre den optimale indsats over for socialt udsatte børn?

Undersøgelsens kvalitative del går i dybden med de samme spørgsmål og gennem tilbagevendende kvalitative interviews af dagplejere og dagplejeledere i fem danske kommuner gøres det muligt at finde ind til dagplejens opfattelse af hverdagsliv, muligheder og dilemmaer i relation til det at sætte ind med den optimale indsats for udsatte børn.

Undersøgelsens resultater er offentliggjort juni 2009 og her viser det sig, at dagplejen rummer en lang række potentialer - men også at der er nogle dilemmaer og problemstillinger i forhold til at kvalificere arbejdet med socialt udsatte børns, som dagplejen selv påpeger. Et af de største potentialer er måske samtidig dagplejens dilemma, nemlig det at dagplejen er et lille nært miljø. På den ene side kan der åbnes muligheder for, at det nære miljø fremmer chancerne for at dagplejen

kan bibringe børnene den nærhed, tilknytning og omsorg, som alle 0-2 årige børn og i særdeleshed udsatte børn har stærkt brug for. På den anden side ligger der i det nære, at dagplejen er 'enepraktiserende', hvilket kan betyde svære kår for udvikling og innovation, dvs. fornyelse af praksis som netop er påvist at være et behov i denne sektor. Det kan være vanskeligt gennem hverdagen at komme i gang med og systematisere arbejdet. Undersøgelsen påviser endvidere at selv om nogle grupper i dagplejen reelt har nogle konstruktive bud på og behov for fornyelse, så savnes oftest en faglighed at bygge fornyelsen op over. Endelige viser undersøgelsen, at der savnes fællesskab og muligheder for nye organisationsformer og læring i den sammenhæng og anderledes efter/videreuddannelsesformer end der hidtil har været til rådighed. I forlængelse heraf, har den kvalitative del af undersøgelsen bidraget til at identificere dagplejegrupperes egne behov for at blive bedre til at artikulere sig og omvendt også at mulighederne for at 'blive hørt' fremmes.

Undersøgelsens overordnede mål var

- at identificere medarbejderes potentialer til innovation relateret til håndtering af opgaven vedr. socialt udsatte børn, som den er formuleret i lovgivningen.

På længere sigt er det målet at anvende denne undersøgelses resultater til

- at videreudvikle og afprøve metoder til intervention/innovation på dagplejeområdet som en ligeværdig del af dagtilbudsområdet.
- at positionere feltet som et område, hvor der tænkes nyskabende metoder og løsninger.

LÆS MERE :

Jensen, B. (2009). *Udsatte børn i dagplejen. En undersøgelse af viden, hverdagsliv og udviklingsmuligheder*. København: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.